

การประเมินหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2547

ทัศนียา วังสะจันทานนท์¹, ศศิธร วรรณพงษ์¹, ขวัญจิต คุปตานนท์² และ อุไรวรรณ นิกรปรกรณ์²

¹ สาขาวิชาการศึกษาพยาบาลเด็ก คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

² สาขาวิชาการศึกษาพยาบาลผู้ใหญ่ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

* Corresponding author: thassane@swu.ac.th

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์: เพื่อประเมินความสอดคล้องของโครงสร้างเนื้อหา (context) ปัจจัยนำเข้า (input) กระบวนการจัดการเรียนการสอน (process) และผลลัพธ์ (product) ของการจัดการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ปรับปรุง พ.ศ. 2547) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒตามแนวคิดชิปปี้ (CIPP model) **วิธีการศึกษา:** กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการประเมินหลักสูตรพยาบาลศาสตร์และอาจารย์ผู้บริหาร 6 คน คณาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ 18 คน นิสิตในหลักสูตร 143 คน บัณฑิต 38 คน (สำเร็จการศึกษาปีการศึกษา 2550) ผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานของบัณฑิตดังกล่าว 141 คน เก็บข้อมูลช่วงธันวาคม 2550 – สิงหาคม 2551 เครื่องมือวิจัยมี 4 ชุด ประกอบด้วยแบบสอบถามประเมินความสอดคล้องของโครงสร้างเนื้อหาหลักสูตร ประสิทธิภาพการบริหารหลักสูตรและปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้ ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน และความพึงพอใจของผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานต่อสมรรถนะของบัณฑิตพยาบาล โดยคำตอบเป็นมาตราวัดอัตราส่วนแบบลิเกิร์ต 5 ระดับ **ผลการศึกษา:** พบความสอดคล้องของหลักสูตรโดยรวมในระดับปานกลาง (median = 3.48) ประสิทธิภาพการบริหารหลักสูตรโดยรวมระดับมาก (mean = 4.10) เกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนการสอน พบว่าบัณฑิตและนิสิตปัจจุบันเห็นว่าระบบอาจารย์ที่ปรึกษาเหมาะสมระดับมาก (mean = 4.20) คุณลักษณะของบัณฑิตเหมาะสมระดับมาก (4.19) เข้าใจวัตถุประสงค์หลักสูตรระดับมาก (mean = 3.92) เห็นว่าเนื้อหาภาคทฤษฎีมีความเหมาะสมระดับมาก (mean = 3.67) ปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอนเหมาะสมระดับมาก (mean = 3.67) และประสบการณ์การเรียนการสอนภาคปฏิบัติเหมาะสมระดับมาก (mean = 3.58) สำหรับผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานนั้นพอใจต่อสมรรถนะของบัณฑิตโดยรวมในระดับมาก (mean = 3.63) โดยพอใจมาก 3 ด้านแรก คือ ความรับผิดชอบในหน้าที่ การทำงานร่วมกับผู้อื่น และความสามารถปฏิบัติกรพยาบาลและกระบวนการพยาบาล ผลการวิเคราะห์เนื้อหา มีข้อเสนอแนะให้เพิ่มหน่วยกิตรายวิชาที่จำเป็น สร้างเสริมจริยธรรมและจิตอาสา และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินพัฒนาหลักสูตร **สรุป:** หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ปรับปรุง พ.ศ. 2547) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒตามแนวคิดของชิปปี้มีความเหมาะสมระดับมากในเกือบทุกด้าน โดยพบคำแนะนำแนวทางปรับปรุงหลักสูตรโดยเฉพาะด้านโครงสร้างเนื้อหา

คำสำคัญ: การประเมินหลักสูตร, ชิปปี้โมเดล, สมรรถนะ, บัณฑิตพยาบาล

ไทยเภสัชศาสตร์และวิทยาการสุขภาพ 2553;5(4):344-349 §

บทนำ

หลักสูตรเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542¹ มาตรา 47 กล่าวว่าให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ อันประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายในและภายนอก โดยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงและในมาตรา 48 กล่าวไว้ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา ซึ่งองค์ประกอบที่สำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา คือ การมีหลักสูตรที่ได้มาตรฐาน อย่างไรก็ตาม

หลักสูตรเดิมที่ดำเนินการอยู่อาจไม่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปตามเวลา จึงควรได้รับการติดตามประเมินหลักสูตรและนำผลการประเมินมาพัฒนาปรับปรุงให้ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณลักษณะและสมรรถนะตามมาตรฐานที่กำหนด และสอดคล้องกับความต้องการของสังคมและสภาพแวดล้อม

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒจัดการเรียนการสอนหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตตั้งแต่ปีการศึกษา 2542 โดยมีหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พ.ศ. 2541 เป็นหลักสูตรแรก และได้รับการประเมินและปรับปรุงหลักสูตรแล้วในปี พ.ศ. 2547 ซึ่งเป็นหลักสูตรที่ใช้ในปัจจุบัน มีระยะเวลาในการศึกษาเต็มเวลา 4 ปีการศึกษา จำนวน 143 หน่วยกิต แบ่งเป็นหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป 30 หน่วยกิต หมวดวิชาวิทยาศาสตร์พื้นฐาน 12 หน่วยกิต หมวดวิชาเฉพาะ 95 หน่วยกิต ได้แก่ กลุ่ม

§ 15th year of Srinakharinwirot Journal of Pharmaceutical Science

วิชาพื้นฐานวิชาชีพ 24 หน่วยกิต กลุ่มวิชาชีพ 71 หน่วยกิต และหมวดวิชาเลือกเสรี 6 หน่วยกิต

ในปีการศึกษา 2550 มีบัณฑิตหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตสำเร็จการศึกษาแล้ว 6 รุ่น หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พ.ศ. 2547 ได้จัดการเรียนการสอนครบ 4 ปี คณะพยาบาลศาสตร์ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพบัณฑิต จึงได้ติดตามศึกษาสมรรถนะของบัณฑิตโดยตลอด โดยทำการสำรวจทุกปี²⁻⁵ โดยพบว่าความพึงพอใจของผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานต่อสมรรถนะของบัณฑิตรุ่นที่ 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด 2 ลำดับแรก คือสมรรถนะด้านการทำงานและร่วมกับผู้อื่นและสมรรถนะด้านความรับผิดชอบของบัณฑิตในบทบาทหน้าที่ ส่วนบัณฑิตรุ่นที่ 2 นั้นผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานพอใจในสมรรถนะของบัณฑิตรุ่นที่ 2 โดยรวมในระดับมาก³ และงานวิจัยในบัณฑิตรุ่นที่ 3 และ 4 ก็พบว่าผู้บังคับบัญชามีความพึงพอใจต่อคุณภาพของบัณฑิตทั้งสองรุ่นในระดับมาก^{4,5}

จากงานวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าคณะพยาบาลศาสตรมหาวิทาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้ติดตามประเมินผลการผลิตบัณฑิต เพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง สำหรับหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ปี พ.ศ. 2547) ซึ่งเป็นหลักสูตรปัจจุบันได้ดำเนินการจัดการศึกษามาจนครบ 4 ปีแล้วจึงจำเป็นต้องรับการประเมินหลักสูตร เพื่อพัฒนาและปรับปรุงให้สอดคล้องกับการความก้าวหน้าทางวิชาการและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจ โดยประยุกต์ใช้การประเมินตามรูปแบบซีพีพี (CIPP model หรือ Context-Input-Process-Product Model) ของ Stufflebeam⁶ เพื่อนำผลการวิจัยไปปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรต่อไป โดยการประเมินตามรูปแบบซีพีพีมีข้อเด่น คือ สามารถทุกส่วนประกอบและทุกกระบวนการในการดำเนินการหลักสูตร ทำให้แก้ปัญหาได้ตรงจุดมากขึ้น โดยมีการศึกษาที่แสดงถึงความสามารถในการระบุสิ่งที่ควรปรับปรุงในการดำเนินการหลักสูตรพยาบาลศาสตรในประเทศไทย

วัตถุประสงค์จำเพาะของการศึกษานี้ คือ เพื่อประเมินความสอดคล้องของบริบทหรือโครงสร้างเนื้อหา (context) ของหลักสูตรปัจจัยนำเข้า (input) กระบวนการจัดการเรียนการสอน (process) และผลลัพธ์ (product) ของการจัดการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ปรับปรุง พ.ศ. 2547) ตามกรอบแนวคิดการวิจัยประเมินผลการศึกษารูปแบบซีพีพี ซึ่งการประเมินบริบท (context evaluation-C) ในการศึกษาครั้งนี้ หมายถึงการประเมินความสอดคล้องระหว่างโครงสร้างหลักสูตร วัตถุประสงค์กับเนื้อหาสาระของหลักสูตร ส่วนการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (input evaluation-I) หมายถึง การประเมินความเหมาะสมของคุณลักษณะของอาจารย์ ประสิทธิภาพการบริหารหลักสูตร และปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้อื่นๆ ส่วนการประเมินกระบวนการเรียนการ

สอน (process evaluation-P) หมายถึง การประเมินความเหมาะสมของวัตถุประสงค์ของหลักสูตร เนื้อหาการเรียนการสอนภาคทฤษฎี ประสบการณ์การเรียนการสอนภาคปฏิบัติ และปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอน และท้ายที่สุด การประเมินผลลัพธ์ (product evaluation-P) หมายถึง การประเมินความพึงพอใจของผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานต่อสมรรถนะของบัณฑิตพยาบาล

วิธีการศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญการประเมินหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตจำนวนและอาจารย์ผู้บริหารรวม 6 คน คณาจารย์ 18 คน นิสิตปัจจุบัน 143 คน บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2550 (รุ่นที่ 6) 38 คน ผู้บังคับบัญชาของบัณฑิตดังกล่าว 46 คน และผู้ร่วมงานของบัณฑิต 95 คนซึ่งปฏิบัติงานร่วมกับบัณฑิตกลุ่มดังกล่าวไม่น้อยกว่า 6 เดือน ดำเนินการวิจัยหลังจากบัณฑิตสำเร็จการศึกษาแล้ว ระยะเวลาการเก็บข้อมูลตั้งแต่ธันวาคม 2550 – สิงหาคม 2551 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยจำแนกเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและผู้บริหารจำนวน 6 คน ตอบแบบสอบถามการวิเคราะห์ความสอดคล้องของหลักสูตร กลุ่มที่ 2 คณาจารย์จำนวน 18 คน ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพของหลักสูตร กลุ่มที่ 3 นิสิตปัจจุบันและบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา(รุ่นที่6) จำนวน 181 คน ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนและกลุ่มที่ 4 ผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานกับบัณฑิตจำนวน 141 คน ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจต่อสมรรถนะบัณฑิต ทั้งนี้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและผู้บริหารตอบแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อเสนอแนะด้านเนื้อหาโครงสร้างของหลักสูตรด้วย

ผู้วิจัยพัฒนาเครื่องมือวิจัยจากแบบสอบถามการประเมินหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตของคณะพยาบาลศาสตรมหาวิทาลัยสงขลานครินทร์ และแบบสอบถามความพึงพอใจสมรรถนะบัณฑิตคณะพยาบาลศาสตรมหาวิทาลัยศรีนครินทรวิโรฒของ ศศิธร วรณพงษ์ และคณะ (2545) ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่าแบบลิเกิร์ต (Likert-type rating scale) 5 ระดับ ช่วงคะแนนจาก 1-น้อยที่สุด ถึง 5-มากที่สุด โดยมีทั้งหมด 4 ชุด คือ 1) แบบสอบถามการวิเคราะห์ความสอดคล้องของหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยคำถามปลายปิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของหลักสูตรกับนิสิตของมหาวิทาลัย วิสัยทัศน์ของคณะฯ ความต้องการของประเทศ ความต้องการของท้องถิ่นและความทันสมัยในของเนื้อหาสาระของหลักสูตร จำนวน 6 ข้อ และคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับความเห็นและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงหลักสูตร 10 ข้อ 2) แบบสอบถามประสิทธิภาพในการบริหารหลักสูตรและปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้อื่นๆ ประกอบด้วย

คำถามเกี่ยวกับคุณลักษณะอาจารย์ ปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้ และการบริหารหลักสูตรทั้งสิ้น 37 ข้อ 3) แบบสอบถาม ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วยคำถาม เกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้เรียนและของบัณฑิต เกี่ยวกับความ เหมาะสมของหลักสูตร เนื้อหาการเรียนการสอนภาคทฤษฎี ประสบการณ์การเรียนการสอนภาคปฏิบัติและคุณลักษณะของ บัณฑิตที่พึงประสงค์ จำนวน 28 ข้อ และชุดที่ 4) แบบสอบถาม ความพึงพอใจสมรรถนะของบัณฑิต ประกอบด้วยคำถามความ คิดเห็นเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจในสมรรถนะของบัณฑิตใน 4 ด้าน คือ ด้านความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ การทำงาน ร่วมกับผู้อื่น ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลและการใช้ กระบวนการพยาบาล และด้านความสามารถด้านการบริหารงาน และการแสดงความเป็นผู้นำ ซึ่งชุดที่ 4 นี้ พัฒนาจากแบบประเมิน สมรรถนะของบัณฑิตพยาบาลที่สร้างโดย ศศิธร วรณพงษ์และคณะ (2545) ซึ่งมีทั้งหมด 69 ข้อ การศึกษาครั้งนี้ได้ทดสอบความ เชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง พบว่ามี ความเชื่อมั่นสูง (ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาคเท่ากับ 0.98)

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติเชิงพรรณนา ในรูปแบบ ของค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (หรือค่ามัธยฐานตาม ความเหมาะสม) โดยแปลความระดับความสอดคล้องและระดับ ประสิทธิภาพด้านต่าง ๆ เป็น ระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน) ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49) ปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49) น้อย (ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49) และน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49) นอกจากนี้ ใช้วิธี วิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) สำหรับคำตอบต่อคำถาม ปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะด้านเนื้อหาโครงสร้างของ หลักสูตรด้วย

ผลการศึกษา

ด้านความสอดคล้องโครงสร้างเนื้อหาหลักสูตร (Context)

สำหรับความสอดคล้องโครงสร้างเนื้อหาหลักสูตรหลักสูตร พยาบาลศาสตรบัณฑิต (ปรับปรุง พ.ศ. 2547) ตามความเห็น ของผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตและผู้บริหาร (n = 6) พบว่าความสอดคล้องโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (median = 3.48) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าโครงสร้างเนื้อหา หลักสูตรสอดคล้องระดับมากกับวิสัยทัศน์ของคณะ (median = 3.66) และกับความต้องการของประเทศ (median = 3.66) และ สอดคล้องระดับปานกลางความต้องการของท้องถิ่น ความ

ทันสมัยในของเนื้อหาสาระของหลักสูตร และปณิธานของ มหาวิทยาลัย (ตารางที่ 1)

ด้านปัจจัยนำเข้า (Input)

ตามความเห็นต่อปัจจัยนำเข้าซึ่งเป็นการประเมิน ประสิทธิภาพการบริหารจัดการหลักสูตรและปัจจัยสนับสนุนการ เรียนรู้ ซึ่งประเมินโดยคณาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์จำนวน 18 คน พบว่าประสิทธิภาพการบริหารหลักสูตรโดยรวมเหมาะสมอยู่ ในระดับมาก (mean = 4.10, SD = 0.68) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทุกด้านมีความเหมาะสมในระดับมาก ซึ่งได้แก่ คุณลักษณะของอาจารย์ ประสิทธิภาพการบริหารหลักสูตร และ การบริหารปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้ (การบริหารห้องสมุดและ สื่อการศึกษา คอมพิวเตอร์ ความสะดวกในการใช้ระบบเครือข่าย อินเทอร์เน็ต) (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 1 ค่ามัธยฐาน (median) ของระดับความสอดคล้องของ โครงสร้างเนื้อหาหลักสูตรที่ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญด้าน หลักสูตรและผู้บริหาร 6 คน

ความสอดคล้องโครงสร้างเนื้อหาหลักสูตร	Median	ระดับความ สอดคล้อง
ความสอดคล้องโดยรวม	3.48	ปานกลาง
ความสอดคล้องรายด้าน		
ความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของคณะฯ	3.66	มาก
ความสอดคล้องกับความต้องการของประเทศ	3.66	มาก
ความสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น	3.33	ปานกลาง
ความทันสมัยในของเนื้อหาสาระของหลักสูตร	3.33	ปานกลาง
ความสอดคล้องกับปณิธานของมหาวิทยาลัย	2.83	ปานกลาง

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการหลักสูตรและปัจจัย สนับสนุนการเรียนรู้ที่ประเมินโดยคณาจารย์ 18 คน

ประสิทธิภาพการบริหาร	ระดับคะแนน		ระดับ ประสิทธิภาพ
	Mean	SD	
ประสิทธิภาพการบริหารจัดการหลักสูตรและ ปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอนโดยรวม	4.10	0.68	มาก
ประสิทธิภาพรายด้าน			
ด้านคุณลักษณะอาจารย์	3.80	0.61	มาก
ด้านประสิทธิภาพการบริหารหลักสูตร	4.01	0.38	มาก
ด้านการบริหารปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้	4.15	0.70	มาก

ด้านกระบวนการ (Process)

ผลการศึกษากระบวนการ (Process) ของการจัดการศึกษา จากการวิเคราะห์จากแบบสอบถามประสิทธิภาพการจัดการ

เรียนการสอน ซึ่งประเมินโดยบัณฑิตและนิสิตที่ศึกษาจำนวน 181 คน (ตารางที่ 3) พบว่าทุกด้านได้รับการประเมินความเหมาะสมในระดับมาก โดยเรียงตามคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อยดังนี้ ระบบอาจารย์ที่ปรึกษา คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของหลักสูตร บัณฑิตสนับสนุนการเรียนรู้ เนื้อหาการสอนภาคทฤษฎี และน้อยที่สุดในด้านการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนภาคปฏิบัติ

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน ที่ประเมินโดยนิสิตและบัณฑิต 181 คน

ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน	ระดับคะแนน		
	Mean	SD	ระดับประสิทธิภาพ
ระบบอาจารย์ที่ปรึกษา	4.20	0.58	มาก
คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์	4.19	0.67	มาก
ความเข้าใจในวัตถุประสงค์หลักสูตร	3.92	0.58	มาก
บัณฑิตสนับสนุนการเรียนรู้	3.67	0.77	มาก
เนื้อหาการสอนภาคทฤษฎี	3.67	0.72	มาก
ประสบการณ์การเรียนการสอนภาคปฏิบัติ	3.58	0.66	มาก

ด้านผลลัพธ์ (Product)

ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงาน ต่อสมรรถนะของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาปีการศึกษา 2550 (รุ่นที่ 6) พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก (mean = 3.63, SD = 0.70) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าความพึงพอใจระดับมากใน 3 ด้าน คือ ด้านความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ การทำงานร่วมกับผู้อื่น และด้านความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลและการใช้กระบวนการพยาบาล ส่วนด้านความสามารถด้านการบริหารงานและการแสดงความเป็นผู้นำนั้นความพึงพอใจอยู่ระดับปานกลาง (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของคะแนนความพึงพอใจของผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงาน 141 คน ต่อสมรรถนะของบัณฑิต

ความพึงพอใจต่อสมรรถนะของบัณฑิต	ระดับคะแนน		
	Mean	SD	ระดับประสิทธิภาพ
ความพึงพอใจต่อสมรรถนะโดยรวม	3.63	0.70	มาก
ความพึงพอใจต่อสมรรถนะรายด้าน			
ความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่	3.84	0.66	มาก
การทำงานร่วมกับผู้อื่น	3.84	0.69	มาก
ปฏิบัติการและกระบวนการพยาบาล	3.65	0.69	มาก
การบริหารงานและความเป็นผู้นำ	3.20	0.82	ปานกลาง

ผลการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis)

ผลการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาพบว่าด้านความสอดคล้องของเนื้อหาโครงสร้างของหลักสูตร มีข้อเสนอแนะว่าควรเพิ่มรายวิชาด้านเศรษฐศาสตร์สุขภาพ และรายวิชาที่ควรเพิ่มจำนวนหน่วยกิตคือ วิชาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ วิชาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และวิชาการพยาบาลพื้นฐาน ส่วนรายวิชาที่ควรลดหน่วยกิตคือ วิชาบูรณาการ และรายวิชาที่ควรรวมเป็นวิชาเดียวกัน คือ วิชาการดูแลตนเองด้านสุขภาพ วิชาการส่งเสริมสุขภาพ และวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน 1 และ 2 โดยควรรวมเป็นวิชาเดียวกัน อีกทั้งควรเพิ่มกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้านคุณธรรม จริยธรรมและจิตอาสา โดยสอดแทรกไปกับการเรียนการสอน เพื่อให้สอดคล้องกับปรัชญาของมหาวิทยาลัยที่มุ่งเน้นความเป็นปราชญ์ผู้ทรงศีล ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนหรือองค์กรภายนอกมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร และในหลักสูตรควรระบุให้ชัดเจนว่าผู้ที่จะสำเร็จการศึกษาทุกคนจะต้องสอบผ่านประมวลความรู้รวมยอดวิชาทางการพยาบาลของคณะพยาบาลศาสตร์

สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษาพบว่าความสอดคล้องโครงสร้างเนื้อหา (context) ของหลักสูตรโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (median = 3.48) ซึ่งอาจเป็นตัวบ่งชี้ว่าหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ปรับปรุง พ.ศ. 2547) ได้จัดการเรียนการสอนครบ 4 ปีแล้ว โครงสร้างเนื้อหาหลักสูตรบางส่วนอาจไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์และการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการและสังคมปัจจุบัน ซึ่งช่วยย้ำความสำคัญของการปรับปรุงหลักสูตร และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าโครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตรมีความสอดคล้องกับปณิธานของมหาวิทยาลัยในระดับปานกลาง (median = 2.83) แสดงถึงการจัดการเรียนการสอนควรเพิ่มการบูรณาการหรือการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับปณิธานของมหาวิทยาลัยที่ว่า มีความรู้ประจักษ์นักปราชญ์ มีความประพฤติประจักษ์ผู้ทรงศีล

สำหรับความสอดคล้องของโครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตรกับวิสัยทัศน์ของคณะฯ และความต้องการของประเทศอยู่ในระดับมาก (median = 3.66) แสดงว่าหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตเป็นหลักสูตรที่สามารถผลิตเพื่อตอบสนองภาวะขาดแคลนพยาบาลซึ่งยังเป็นความต้องการของประเทศ กระบวนการจัดการศึกษาของคณะพยาบาลศาสตร์ ได้ดำเนินการสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ความสอดคล้องของเนื้อหาหลักสูตรกับความต้องการของท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลางแสดงว่าการจัดการศึกษาของหลักสูตรยังต้องเชื่อมโยงกับท้องถิ่น เปิดโอกาสให้ชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมให้ข้อเสนอแนะและร่วมประเมินหลักสูตร อีกทั้งความทันสมัยใน

ของเนื้อหาสาระของหลักสูตรอยู่ในระดับปานกลาง แสดงว่าต้องปรับปรุงเนื้อหาสาระของหลักสูตรให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยีในสังคมที่เปลี่ยนแปลง

สำหรับปัจจัยนำเข้า (Input) นั้น ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรพบว่าคุณลักษณะของอาจารย์ การบริหารหลักสูตร และปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้อื่นๆ (การบริการห้องสมุดและสื่อการศึกษา คอมพิวเตอร์ และระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต) มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก (mean = 3.80, 4.15 และ 4.01 ตามลำดับ) แสดงถึงการจัดการเรียนการสอนที่เป็นมาตรฐาน ทั้งนี้ คณะพยาบาลศาสตร์มีการควบคุมคุณภาพในการจัดการเรียนการสอน โดยมีคณะกรรมการดำเนินงานหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ทำหน้าที่วางแผนดำเนินการจัดการเรียนการสอน และประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงานที่กำหนดไว้

ด้านกระบวนการ (Process) พบว่าบัณฑิตและนิสิตที่ศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตรับรู้ว่ามีประสิทธิภาพของกระบวนการจัดการเรียนการสอนในระดับมากในทุกด้าน เรียงตามลำดับดังนี้ ระบบอาจารย์ที่ปรึกษา คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้อื่นๆ เนื้อหาการสอนภาคทฤษฎี และน้อยที่สุดในด้านการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนภาคปฏิบัติ (mean = 4.20, 4.19, 3.92, 3.67, 3.67 และ 3.58 ตามลำดับ) แสดงว่าการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2547 สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ข้างต้นได้ในระดับมาก สอดคล้องกับรายงานของวันเพ็ญ รัชชปวงชน³ ที่พบว่าบัณฑิตพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒรับรู้ว่าการจัดการเรียนการสอนและคุณภาพรายวิชาสามารถทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรอยู่ในระดับมาก และปัจจัยเกื้อหนุนเหมาะสมระดับมาก แสดงถึงการควบคุมกระบวนการจัดการเรียนการสอนและการประเมินอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่อยู่ในระดับดี⁹

ในด้านผลผลิต (Product) พบว่าความพึงพอใจของผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานต่อสมรรถนะของบัณฑิตพยาบาลโดยรวมอยู่ในระดับมาก (mean = 3.63) แสดงถึงการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นให้บัณฑิตสามารถการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้กระบวนการพยาบาลและทำงานร่วมกับผู้อื่นด้วยความรับผิดชอบ ที่มุ่งเน้นการปฏิบัติการพยาบาล ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต และสอดคล้องกับการศึกษาอื่นที่ผ่านมา^{3,4} ทั้งนี้ ความพึงพอใจต่อสมรรถนะบัณฑิตที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ ความสามารถด้านการบริหารงานและการแสดงความเป็นผู้นำ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะบัณฑิตพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่มีประสบการณ์การทำงานเพียง 1 ปี ความรู้ความชำนาญด้านการบริหารจัดการยังมีน้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแก้ไขปัญหาที่

ซับซ้อน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของวงเดือน สุวรรณศิริและคณะ¹⁰ ที่แสดงว่าความสามารถของบัณฑิตในด้านการบริหารงาน และภาวะผู้นำต้องอาศัยเวลาในการสั่งสมประสบการณ์ความรู้ ความชำนาญและการปฏิบัติจริงจะปฏิบัติได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยอื่น ๆ²⁻⁵ ที่พบว่าความพึงพอใจต่อสมรรถนะบัณฑิตด้านการบริหารงานและภาวะผู้นำอยู่ในระดับปานกลาง

คำแนะนำในด้านความสอดคล้องของเนื้อหาหลักสูตรนั้น สอดคล้องและสนับสนุนผลการศึกษาเชิงปริมาณเป็นอย่างดี จากการศึกษาที่มีข้อเสนอแนะว่าควรเพิ่มรายวิชาด้านเศรษฐศาสตร์ สุขภาพ และเพิ่มหน่วยกิตในรายวิชาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ วิชาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และวิชาการพยาบาลพื้นฐานนั้น เป็นสิ่งยืนยันถึงการเปลี่ยนแปลงของการบริการสุขภาพที่ควรเข้าใจในความจำกัดด้านทรัพยากร ความจำเป็นของการตัดสินใจให้การรักษาที่เหมาะสมและระบบการตอบแทนการรักษาแบบใหม่ ความสำคัญของการใช้ภาษาอังกฤษในยุคที่มีชาวต่างชาติมาใช้บริการทางสุขภาพมากขึ้น และความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีบทบาทในทุกด้านของชีวิตและการทำงาน อีกทั้งความจำเป็นต้องสร้างความเข้าใจและทักษะพื้นฐานทางการพยาบาลให้แน่นเพื่อเป็นพื้นฐานที่ช่วยให้สามารถเรียนรู้วิชาการ รวมถึงเทคโนโลยีและทักษะใหม่ ๆ ได้ดี

นอกจากนี้ ยังมีข้อเสนอแนะต่อคณะพยาบาลศาสตร์ในด้านอื่น เช่น ควรสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมและจิตอาสาเข้าในการจัดการเรียนการสอนให้ชัดเจน เพื่อให้สอดคล้องกับปรัชญาของมหาวิทยาลัยที่มุ่งเน้นความเป็นปราชญ์ผู้ทรงศีล นอกจากนี้ ควรระบุในหลักสูตรให้ชัดเจนว่าผู้ที่สำเร็จการศึกษาทุกคน จะต้องสอบผ่านประมวลความรู้รอบยอดทุกรายวิชาทางการพยาบาลของคณะพยาบาลศาสตร์ และท้ายที่สุด ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนหรือองค์กรภายนอกมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร

ทั้งนี้ ควรวิจัยติดตามคุณภาพของบัณฑิตคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำผลมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงานจริงของบัณฑิตพยาบาล และควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตกับกิจกรรมการสอนของอาจารย์ด้วย เพื่อพัฒนาการเรียนรู้อื่นๆของนิสิต และนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

1. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545, พฤศจิกายน 2550.
2. ศศิธร วรรณพงษ์, สุปราณี อัครเสวี, ทศนียา วังสะจันทานนท์, วิไลกุล หนูแก้ว, พรปวีณ์ ชื่นใจเรือง. การประเมินสมรรถนะของบัณฑิต คณะพยาบาล

- ศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. รายงานการวิจัยวารสาร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2548;1(1):52-59.
3. วันเพ็ญ รัชชปวงชน, ชฎาภรณ์ วัฒนวิไล, ศศิธร วรรณพงษ์, จารุวรรณ รั้วไพบุลย์. ผลการประเมินหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. วารสารการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2549;13(1):136-145.
 4. อุดมญา พันธรัตน์, ศรีสุดา รัศมีพงษ์, ขวัญจิต คุปตานนท์. การศึกษาความพึงพอใจของผู้บังคับบัญชาต่อคุณภาพของบัณฑิตสาขาพยาบาลศาสตร์ รุ่นที่ 3. รายงานการวิจัยคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2548.
 5. วิลาวัลย์ ไทรโรจน์รุ่ง, อุบลนา ขวัญบุญจันทร์, ศศิธร วรรณพงษ์, ขวัญจิต คุปตานนท์. ความพึงพอใจของผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานที่มีต่อสมรรถนะของพยาบาลศาสตรบัณฑิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2548. วารสารไทยเภสัชศาสตร์และวิทยาการสุขภาพ 2551;3(3):373- 377.
 6. Stafflebeam DL. The CIPP Model for evaluation (Chapter 16). In: Stafflebeam DL, Madaus GF, Kellayhan T (Eds.) Evaluation models. 2nd ed. Boston. Kluwer Academic Publishers, 2000.
 7. ศรีไพบุลย์ ศิริมงคล, สุพิศ ประสพศิลป์, ดลฤดี โรจน์วิริยะ, วัชรภรณ์ เปาโรหิตย์, บังอร ฤทธิ์อุดม, สุนันท์ มีเนตรทิพย์. การประเมินหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตปรับปรุง พ.ศ. 2546 วิทยาลัยพยาบาลทหารอากาศ พอ.บ.นอ. แพทย์สารทหารอากาศ 2551;54(3):38-46.
 8. ภัทรพร อรรถนภาก, ชนิดา มัททวงกูร, สุวรรณษา เขียวพระอินทร์, วารุณี เจียมตณ, ศนิกันต์ ศรีมณี. การประเมินหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2544) โดยใช้แบบจำลองชิปปี้ (CIPP Model). วารสารการพยาบาลและการศึกษา 2551;1(3):15-17 [abstract]. (สืบค้นเมื่อวันที่ 1 กค. 2553, ที่ http://www.pi.ac.th/uploads/2009092220090922_30002.pdf)
 9. รายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2548 - 2549.
 10. วงเดือน สุวรรณศิริ, นันทนา น้าฝน, ชุติกร ดำนุชอุทิศศิลป์. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจต่อการศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตของนิสิตโครงการร่วมผลิตสาขาพยาบาลศาสตร์. วารสารการศึกษาพยาบาล 2546;15(3):44-54.

Original Article

Evaluation of the Bachelor Degree of Nursing Science Program (Revised Curriculum 2004), Srinakharinwirot University

Tassaneeya Wangsachantanon^{1*}, Sasithorn Wanapong¹, Khunjit Kooptanon² and Uraivan Niropakorn²

¹ Department of Child Nursing, Faculty of Nursing, Srinakharinwirot University

² Department of Adult Nursing, Faculty of Nursing, Srinakharinwirot University

* Corresponding author: thassane@swu.ac.th

ABSTRACT

Objective: To evaluate Srinakharinwirot University's Bachelor Degree of Nursing Science Program (revised curriculum 2004) using the Context-Input-Process-Product (CIPP) model. **Methods:** The subjects were 6 experts and executive faculty members in nursing science program, 18 nursing instructors, 143 nursing students, 38 nursing graduates (class of 2007) and their 141 job supervisors and colleagues. Data were collected during Dec. 2007 – Aug. 2008, using 4 questionnaires evaluating relevancy between content and curriculum structure, efficiency of program management, efficiency of teaching/learning management, and satisfaction in nursing graduates' competency. The questionnaires used 5-level Likert-type response scales. **Results:** Overall content-curriculum relevancy was rated at a medium level (median = 3.48) and efficiency of program management at high level (mean = 4.10). In terms of process of teaching/learning management, all following components were rated as high: efficiency of mentor system (mean = 4.20), nursing graduates' quality (4.19), curriculum understanding (3.92), theory content appropriateness (3.67), learning supporting resources (3.67), and experience in nursing practicum (3.58). In terms of output, supervisors and colleagues rated competency of nursing graduates as high (mean = 3.63) especially 1) responsibility, 2) collaboration skill and 3) competency in nursing practicum/nursing process ability (mean = 3.84, 3.84 and 3.65, respectively). Results from content analysis suggested adding credits for a few necessary courses, building ethical concerns, and incorporating stakeholders in curriculum development. **Conclusion:** Undergraduate nursing curriculum of Srinakharinwirot University (revised curriculum 2004) based on CIPP model based evaluation was found at high level in most aspects. The evaluation results also suggested means for future improvement.

Keywords: curriculum evaluation, Bachelor Degree in Nursing Science Program, CIPP model, competency, nursing graduates

Thai Pharm Health Sci J 2010;5(4):344-349[§]